

Uloga visokog obrazovanja i javnih istraživanja u razvoju inovativne privrede Srbije

Dragan Domazet, 19. mart 2015

A: Uloga visokog obrazovanja 2020+: Neophodna je suštinska reforma visokog obrazovanja:

1. **Reafirmacija kvaliteta** – obrazovanje u skladu sa definisanim ishodima učenja i potrebama Srbije. Afirmacija konkurencije u kvalitetu. Testiranja studenata, Anketa poslodavaca. Analiza zaposlenosti i plata.
2. **Novi sistem finansiranja** visokog obrazovanja:
 - a. **Finansiranje preko školarine** (za obrazovne usluge), i projektno finansiranje (za druge funkcije)
 - b. **Ravnopravnost svih studenata i VŠU** u korišćenju budžeta, bez obzira na osnivača. Ukinuti monopole na budžetska sredstva.
 - c. **Finansiranje iz javnih izvora** samo u onim VŠU koje ispunjavaju posebne uslove kvaliteta i definisati kvote upisa u skladu sa razvojnim potrebama Srbije.
 - d. **Svim studentima davati deo troškova za školarine**. Ostali deo sami finansiraju (participacija), uz korišćenje posebnih studentskih kredita. Samo 10% najboljih i najsiromašnijih mogu dobiti 100% finansiranje školarina u vidu grantova (bespovratnih ulaganja).
 - e. **Finansiranje iz javnih izvora samo studenata koji su u definisanim kvotama**, po oblastima. Studenti van kvota se sami finansiraju (uz eventualno dodeljene studentske kredite, ako za to postoje uslovi)
3. **Afirmacija treće misije** univerziteta- doprinos privrednom i društvenom razvoju Srbije
 - a. **Primena dualnog obrazovanja** u oblastima u kojima za to postoje uslovi (zainteresovane firme ili organizacije, neophodna primena znanja i veština, postoji tražnja kadrova).
 - b. **Predvideti poreske olakšice** privatnom sektoru koji ulaže u obrazovanje (pokriva troškove školarina, daj stipendije i dr.)
4. **Uskladiti kapacitete akademskih, a posebno strukovnih studijskih programa sa potrebama Srbije**. Optimizacija mreže državnih VŠU, a posebno u strukovnom obrazovanju.
 - a. Велики скок капацитета уписа на OCC у односу на OAC+ИАС:
 - i. Број места на OAC+ИАС: $38.401+2694= 41.905$ **63,25%**
 - ii. Броје места на OCC: $651+275+23.415= 24.343$ **36,75%**

B: Uloga javnih istraživanja:

1. **Cilj istraživanja:** U funkcija razvoja društva i privrede Srbije. Veće finansiranje primenjenih istraživanja, razvoja proizvoda, tehnologija, procesa i usluga, razvoj inovacija.
2. **Prioriteti u istraživanjima:** Usaglašeni sa prioritetima razvoja Srbije. Za prioritetne sektore i za različite veličine preduzeća, odn. kategorije nosilaca istraživanja, razviti niz specifičnih programa istraživanja.
3. **Uloga državnog sektora:** Finansiranje rizičnih i dugotrajnih istraživanja, ali u skladu sa nacionalnim prioritetima. Posebno finansiranje istraživanja u okviru doktorskih studija (dioktorski projekti).
4. **Uloga privatnog sektora:** Nosilac razvojnih istraživanja i razvoja inovacija. Podsticaji razvoju privatnih istraživačko-razvojnih instituta, inovacionih cenatara i poslovnih inkubatora.
5. **Ravnopravnost javnog i privatnog sektora.** Otvoriti prava korišćenja svih programa i privatnom sektoru. Predvideti poreske olakšice privatnom sektoru koji ulaže u istraživanja.
6. **Istraživanja na univerzitetima:** Ista cena istraživačkog meseca istraživača na univerzitetima i u institutima. Značajno finansirati doktoske studije preko doktorskih projekata. Podsticati saradnju privrednih društava i drugih organizacija
7. **Praćenje i ocenjivanje rada NIO:** Definisati **indikatore uspešnosti** KPI (na bazi svetksih iskustava i uzora) za sve aktere istraživanja: **NIO, projekte, istraživače i istraživačke programe.** Stalno pratiti rad ovih preko KPI, a naročito u fazi ocenjivanja ostvarenih rezultata projekata. Prioritetno finansirati uspešne aktere istraživanja. Dodatno **finansirati ostvarene rezultate** koji nisu rezultat finansiranja iz javnih izvora.
8. **Transformacija naučnih instituta:** Prilagoditi organizaciju misiji instituta. Vrlo ograničeno i selektivno definisati institute koji se bave usmerenim osnovnim istraživanja od nacionalnog značaja. Samo 20% kapaciteta u institutima mogu dobiti taj status (nacionalni naučni instituti). Oni se delimično i institucionalno finansiraju. Ostali instituti (Istraživačko-razvojni) ili delovi instituta se usmeravaju na tržište (domaćo i strano), i finansiraju se samo projektno. Projekte dodeljivati u konkurentskim i selektivnim uslovima.
9. **Razvoj inovacija i inovativnih društava:** Razvite sve mehanizme podrške inovativnih firmi, u svim fazama njihovog razvoja. Od posebnog značaja je **formiranje fondova rizičnog, tj. preduzetničkog kapitala,**
10. **Veće učešće Srbije u istraživačkim programima EU:** Podsticati uspešne NIO u radu na EU projektima (sufinansiranje, nagradni grantovi).